

UZASADNIENIE

1. Cel projektowanej regulacji

Celem regulacji jest transpozycja do prawa polskiego decyzji ramowej Rady 2009/948/WSiSW z dnia 30.11.2009 r. w sprawie zapobiegania konfliktom jurysdykcji w postępowaniu karnym i w sprawie rozstrzygania takich konfliktów (zwana dalej decyzją ramową 2009/948/WSiSW)¹⁾. Termin jej wdrożenia upływa z dniem 15.06.2012 r.

Ponadto celem regulacji jest transpozycja decyzji ramowej Rady 2009/829/WSiSW z dnia 23.10.2009 r. w sprawie stosowania przez państwa członkowskie Unii Europejskiej zasady wzajemnego uznawania do decyzji w sprawie środków nadzoru stanowiących alternatywę dla tymczasowego aresztowania (zwana dalej decyzją ramową 2009/829)²⁾. Termin jej wdrożenia upływa z dniem 1.12.2012 r. Implementacja obydwu decyzji ramowych stanowi międzynarodowe zobowiązanie Polski wynikające z członkostwa w Unii Europejskiej.

2. Zmiany wynikające z transpozycji decyzji ramowej 2009/948/WSiSW

Obecnie jurysdykcję w prawie karnym przewidują przede wszystkim art. 5 k.k. w oparciu o zasadę terytorialności oraz art. 109 – 113 k.k. określające odpowiedzialność za czyn popełniony za granicą. Brak jest natomiast regulacji ustanawiających międzynarodowe jurysdykcyjne normy kolizyjne, takie jak w przypadku prawa cywilnego wprowadza rozporządzenie Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych³⁾. W efekcie zakresy jurysdykcji w różnych państwach się pokrywają, co może prowadzić do jednoczesnego prowadzenia postępowania w kilku państwach i w efekcie wydania orzeczeń dotyczących tego samego czynu łamiących zakaz *ne bis in idem*, wyrażony w art. 54 Konwencji wykonawczej do Układu z Schengen z dnia

¹⁾ Dz. Urz. UE L 328 z 2009 r., s. 45.

²⁾ Dz. Urz. UE L 294 z 2009 r., s. 20

³⁾ Dz. Urz. UE L 012 z 2001 r., s. 42.

14 czerwca 1985 r. między Rządami Państw Unii Gospodarczej Beneluksu, Republiki Federalnej Niemiec oraz Republiki Francuskiej w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach, sporządzonej w Schengen dnia 19 czerwca 1990 r.⁴⁾

Projektowane przepisy dotyczące rozwiązywania sporów jurysdykcyjnych wprowadzają tryb postępowania sądów i prokuratorów mający na celu ustalenie, czy w innym państwie członkowskim UE toczy się równoległe postępowanie karne o ten sam czyn tej samej osoby. Stanowią one odzwierciedlenie mechanizmu przewidzianego w decyzji ramowej 2009/948/WSiSW.

Decyzja ramowa 2009/948/WSiSW przewiduje mechanizm zapobiegania i rozwiązywania sporów jurysdykcyjnych, którego podstawowymi elementami są przepisy regulujące obowiązek nawiązania kontaktu (art. 5), obowiązek udzielenia odpowiedzi na wystąpienie (art. 6) oraz obowiązek podjęcia bezpośrednich konsultacji (art. 10). W efekcie konsultacji może dojść do koncentracji ścigania w jednym państwie członkowskim UE. Z uwagi więc na to, że konsekwencją konsultacji może być przejęcie lub przekazanie ścigania karnego, należało przewidzieć mechanizm uzyskiwania informacji o toczącym się postępowaniu karnym co do tego samego czynu tej samej osoby oraz konsultacji w rozdziale 63 k.p.k. Obecne przepisy rozdziału 63 k.p.k. dotyczą samej procedury przejęcia i przekazania ścigania, nie przewidując jednak mechanizmu poprzedzającego ten etap, a polegającego na nawiązaniu kontaktu bezpośrednio między organami sądowymi państw członkowskich UE.

Projektowany art. 592a k.p.k. stanowi wymóg wystąpienia do właściwego organu innego państwa członkowskiego UE, w wypadku powzięcia przypuszczenia, iż toczy się w nim postępowanie karne o ten sam czyn tej samej osoby. Precyzuje on także przesłanki wystąpienia do innego państwa (określone w art. 590 § 1 i art. 591 § 1 k.p.k. lub też inne niewymienione we wspomnianych przepisach, które nasuwają przypuszczenie o toczącym się postępowaniu za granicą). Przypuszczenie takie wynikać może z transgranicznego charakteru przestępstwa, zeznań świadków czy wyjaśnień podejrzanego lub oskarżonego (motyw 5 decyzji ramowej 2009/948/WSiSW). W wypadku trudności z ustaleniem organu

⁴⁾ Dz. Urz. UE L 239 z 2000 r., s. 19.

właściwego do kontaktów w innym państwie UE istnieje możliwość podjęcia działań za pośrednictwem Europejskiej Sieci Sądowej. Wymóg wystąpienia do innego organu nie powstanie, jeżeli sąd lub prokurator z urzędu powziął informację o toczącym się postępowaniu karnym w innym państwie członkowskim UE (np. wskutek wystąpienia przez właściwy organ tego państwa z wnioskiem o pomoc prawną czy wskutek informacji pochodzących z policji).

Decyzja ramowa 2009/948/WSiSW określa zasady współpracy zarówno w zakresie wystąpienia do innego państwa członkowskiego UE, jak również przewiduje procedurę związaną z udzieleniem odpowiedzi na wystąpienie właściwego organu innego państwa członkowskiego UE w celu ustalenia, czy toczy się w nim postępowanie karne o ten sam czyn tej samej osoby (art. 6). Projektowany art. 592b § 1 k.p.k. wprowadza obowiązek udzielenia odpowiedzi w terminie wskazanym przez właściwy organ innego państwa członkowskiego UE. W wypadku gdyby terminu takiego nie wskazano lub gdyby wobec podejrzanego lub oskarżonego zastosowano środek polegający na pozbawieniu wolności, sąd lub prokurator powinien to uczynić bez nieuzasadnionej zwłoki. Projektowany art. 592b § 2 k.p.k. określa także konsekwencje niedotrzymania terminu. Obliguje on sąd lub prokuratora do poinformowania właściwego organu innego państwa członkowskiego UE o przyczynie opóźnienia i wskazania innego terminu odpowiedzi na wystąpienie.

Obowiązek udzielenia odpowiedzi na wystąpienie dotyczy właściwego sądu lub prokuratora prowadzącego postępowanie karne. W wypadku stwierdzenia braku właściwości, organ, do którego skierowano wystąpienie, powinien je przekazać według właściwości, informując o tym organ występujący (projektowany art. 592b § 3 k.p.k.).

Decyzja ramowa 2009/948/WSiSW określa także wymogi formalne, jakie spełniać powinno wystąpienie (art. 8), odpowiedź na wystąpienie (art. 9) oraz sposoby komunikacji między właściwymi organami (art. 7). Przepisy te nie nakładają na właściwe organy nowych obowiązków, a jedynie określają elementy składowe wystąpienia i odpowiedzi na nie. Z tego względu uzupełniający charakter wymienionych przepisów skłania do ich implementacji w rozporządzeniach Ministra Sprawiedliwości określających zasady obrotu międzynarodowego

w odniesieniu do sądów i prokuratur, tj. rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 marca 2010 r. – Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury⁵⁾ w odniesieniu do zasad urzędowania prokuratury oraz rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 stycznia 2002 r. w sprawie szczegółowych czynności sądów w sprawach z zakresu międzynarodowego postępowania cywilnego oraz karnego w stosunkach międzynarodowych⁶⁾ w odniesieniu do zasad urzędowania sądów powszechnych.

Projektowany art. 592c k.p.k. określa mechanizm konsultacji między polskim sądem lub prokuratorem a właściwym organem państwa członkowskiego UE. Stanowi on odzwierciedlenie regulacji zawartych w art. 10, 11 i art. 14 ust. 2 decyzji ramowej 2009/948/WSiSW. Do konsultacji dochodzi, w wypadku gdy z ustaleń polskiego organu lub właściwego organu innego państwa członkowskiego UE wynika, że toczą się równoległe postępowania karne co do tego samego czynu tej samej osoby. W wypadku ustalenia, iż sytuacja taka ma miejsce, istnieje obowiązek podjęcia konsultacji. Nie muszą one jednak doprowadzić do rozwiązania konfliktu jurysdykcyjnego, bowiem żadne państwo członkowskie UE nie jest zobligowane do odstąpienia od jurysdykcji, jak również jej wykonywania wbrew obowiązującym zasadom ścigania przestępstw (motyw 11 decyzji ramowej 2009/948/WSiSW). Tym niemniej na właściwych organach spoczywa obowiązek podjęcia próby rozwiązania konfliktu jurysdykcyjnego.

Projektowany art. 592c k.p.k. nie przewiduje trybu ani przebiegu konsultacji, pozostawiając w tym zakresie polskim organom margines swobody. Dotyczy to zarówno możliwości wyboru języka, w jakim odbędą się konsultacje (art. 14 ust. 2 decyzji ramowej 2009/948/WSiSW), jak również środków, za pomocą których będą one prowadzone (pisemnie czy ustnie). Minimalne wymogi dotyczą jednak wzajemnego przekazywania informacji o zastosowanych środkach zapobiegawczych w ramach postępowania karnego, a także na wniosek właściwego organu przekazania innych istotnych informacji (projektowany art. 592 § 3 k.p.k.). W wypadku gdyby żądane informacje mogły naruszyć bezpieczeństwo Rzeczypospolitej Polskiej lub narazić uczestnika postępowania na

⁵⁾ Dz. U. z 2010 r. Nr 49, poz. 296.

⁶⁾ Dz. U. z 2002 r. Nr 17, poz. 164, z późn. zm.

niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia (np. pokrzywdzonego lub świadka), sąd lub prokurator będzie mógł odmówić udzielenia żądanej informacji.

Decyzja ramowa 2009/948/WSiSW w części operatywnej nie określa kryteriów, jakimi powinny kierować się właściwe organy w trakcie konsultacji w celu ustalenia państwa właściwego do wykonywania jurysdykcji. Przykładowo wymienia je natomiast motyw 9 decyzji ramowej 2009/948/WSiSW, wskazując na takie czynniki, jak miejsce popełnienia przestępstwa, miejsce spowodowania szkody, miejsce zamieszkania podejrzanego lub oskarżonego, posiadane obywatelstwo, istotne interesy uczestników postępowania (podejrzanego lub oskarżonego, pokrzywdzonego, świadków), dostęp do źródeł dowodowych. Z powodu braku wiążących kryteriów dotyczących określenia państwa właściwego, ustawa pozostawia także sądom i prokuratorom margines swobody. Decydując się jednak na zawarcie porozumienia, polski sąd lub prokurator kieruje się interesem wymiaru sprawiedliwości.

Efektom porozumienia będzie wskazanie państwa członkowskiego UE, które wykonywać będzie jurysdykcję odnośnie tego samego czynu tej samej osoby. Decyzja ramowa 2009/948/WSiSW nie reguluje jednak zasad przejęcia i przekazania ścigania. Z tego względu w razie osiągnięcia porozumienia, do dalszego postępowania znajdą odpowiednie zastosowanie art. 590 – 592 k.p.k. Polska bowiem nie jest stroną Europejskiej konwencji o przekazywaniu ścigania w sprawach karnych, podpisanej dnia 15 maja 1972 r.⁷⁾ Przekazanie ścigania skutkować będzie umorzeniem postępowania karnego (art. 591 § 6 k.p.k.). W wypadku przejęcia ścigania konieczne będzie wszczęcie postępowania karnego oraz powiadomienie właściwego organu innego państwa członkowskiego UE o sposobie jego prawomocnego zakończenia (projektowany art. 592e k.p.k.).

W wypadku gdyby konsultacje nie doprowadziły do porozumienia, istnieje możliwość zawiadomienia Eurojust. W tym celu każdy z organów biorących udział w konsultacjach upoważniony jest do wystąpienia do Eurojust z wnioskiem o podjęcie działań w ramach swych kompetencji (tj. wyłącznie w odniesieniu do przestępstw określonych w art. 4 ust. 1 decyzji Rady 2009/426/WSiSW z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie wzmocnienia Eurojustu i w sprawie zmiany decyzji

⁷⁾ CETS 073.

2002/187/WSiSW ustanawiającej Eurojust w celu zintensyfikowania walki z poważną przestępczością, zwaną dalej decyzją Rady 2009/426/WSiSW⁸⁾. Projektowany art. 592d k.p.k. przewiduje taką możliwość w odniesieniu do sądu lub prokuratora wobec przestępstw znajdujących się w zakresie kompetencji tej instytucji określonych w art. 4 decyzji Rady 2002/187/WSiSW z dnia 28 lutego 2002 r. ustanawiającej Eurojust w celu zintensyfikowania walki z poważną przestępczością⁹⁾.

Opinia Eurojust co do tego, które państwo powinno wykonywać jurysdykcje, nie ma charakteru wiążącego (art. 8 decyzji Rady 2009/426/WSiSW). Polski sąd lub prokurator korzystać będzie z marginesu swobody, bowiem w wypadku uznania zasadności opinii Eurojust o przejęciu lub przekazaniu ścigania będzie mógł wystąpić z takim wnioskiem, po rozważeniu, czy wymaga tego interes wymiaru sprawiedliwości. Decyzja o przejęciu ścigania, podobnie jak w przypadku podjęcia analogicznej decyzji w następstwie przeprowadzonych konsultacji, skutkować będzie obowiązkiem powiadomienia właściwego organu innego państwa członkowskiego UE o sposobie prawomocnego zakończenia postępowania karnego (projektowany art. 592e k.p.k.).

W wypadku gdy konsultacje z udziałem Eurojust nie doprowadziły do osiągnięcia porozumienia, skutkiem tego będzie prowadzenie postępowań karnych co do tego samego czynu tej samej osoby w dalszym ciągu przez właściwe organy dwóch lub więcej państw członkowskich UE (art. 8 decyzji Rady 2009/426/WSiSW).

Zgodnie z projektowanym art. 592f k.p.k. wystąpienie o informację, jak również podjęcie konsultacji przez prokuratora lub sąd, nie wstrzymuje czynności postępowania karnego.

Wprowadzenie mechanizmu bezpośrednich konsultacji między polskimi sądami i prokuratorami oraz właściwymi organami innego państwa członkowskiego UE skutkować będzie koniecznością zmiany art. 613 k.p.k. poprzez dodanie projektowanych art. 592a – 592f. W konsekwencji polskie organy procesowe komunikować się będą ze swoimi odpowiednikami w innych państwach członkowskich UE z wyłączeniem Ministra Sprawiedliwości.

⁸⁾ Dz. Urz. UE L 138 z 2009 r., s. 14.

⁹⁾ Dz. Urz. UE L 63 z 2002 r., s. 1.

3. Zmiany wynikające z transpozycji decyzji ramowej 2009/829/WSiSW

Decyzja ramowa stanowi kolejny instrument współpracy sądowej w sprawach karnych w UE, oparty o zasadę wzajemnego uznawania. Jej wdrożenie umożliwi przekazanie nadzoru nad nieizolacyjnymi środkami zapobiegawczymi do państwa stałego pobytu oskarżonego. W przypadku niestawiennictwa podejrzanego na wezwanie organu prowadzącego postępowanie, można wydać wobec niego europejski nakaz aresztowania.

Obecnie w wielu państwach UE, w tym w RP (art. 258 § 1 pkt 1 k.p.k.) samodzielną przesłanką zastosowania najbardziej inwazyjnego środka zapobiegawczego, czyli tymczasowego aresztowania, jest uzasadniona obawa ucieczki lub ukrywania się podejrzanego lub oskarżonego, jeśli nie ma on miejsca zamieszkania w państwie, w którym prowadzone jest postępowanie. Jest to powodowane chęcią zabezpieczenia toku postępowania, w którym podejrzany lub oskarżony może być trudno dostępny dla organów ścigania. W sytuacji, w której brak jest mechanizmu pozwalającego na nadzorowanie środków nieizolacyjnych przez inne państwo, stosowanie tymczasowego aresztowania może być stosunkowo częstsze wobec cudzoziemców niż wobec własnych obywateli, co rodzi obawę dyskryminacji. Zaproponowane rozwiązania pozwolą zapobiec nadużywaniu kosztownego dla budżetu i inwazyjnego dla obywateli środka, jakim jest tymczasowe aresztowanie, tylko z uwagi na obywatelstwo podejrzanego (oskarżonego).

Projektodawca umiejscowił nowe przepisy w Kodeksie postępowania karnego, a ściślej w dodatkowych rozdziałach 65c i 65d k.p.k., następujących po przepisach o europejskim nakazie aresztowania. Takie usytuowanie jest analogiczne do reguły występującej w polskim prawie wewnętrznym, zgodnie z którą przepisy o nieizolacyjnych środkach zapobiegawczych następują po przepisach o tymczasowym aresztowaniu.

Ponadto projekt zmienia art. 613 § 1 k.p.k. w zakresie bezpośrednich kontaktów właściwych organów sądowych.

Projektowane przepisy określają procedurę współpracy w zakresie uznawania i wykonywania nakazów pomiędzy państwem wydającym i wykonującym. W szczególności oprócz przepisów wprowadzających normy kompetencyjne,

określone zostały: przesłanki odmowy, zagadnienie wpływu na decyzję o uznaniu podwójnej karalności, kwestia dostosowania środków zagranicznych do krajowego systemu prawnego.

Projekt określa również uprawnienia do monitorowania środków zapobiegawczych, sposób postępowania w przypadku naruszenia warunków związanych z tymi środkami, a także wskazuje, jakie decyzje mogą być podejmowane przez polskie organy wobec osoby przekazanej do wykonania nadzoru.

Projektowane przepisy zawierają także delegację ustawową do wydania aktów wykonawczych określających wzory formularzy i zawiadomień używanych w kontaktach między organami.

Projektowany rozdział 65c dotyczy wystąpienia do państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie środka zapobiegawczego.

Art. 607zca zawiera normę kompetencyjną upoważniającą polski sąd lub prokuratora do wystąpienia o wykonanie środka zapobiegawczego określonego w art. 275 i 275a k.p.k. do właściwego sądu lub innego organu państwa członkowskiego Unii Europejskiej, w którym oskarżony posiada legalne stałe miejsce pobytu, o ile przebywa on w tym państwie lub oświadczy, że zamierza tam powrócić, jeżeli zapewni to prawidłowy tok postępowania. Tym samym przekazaniu podlegać może dozór Policji lub przełożonego wojskowego albo nakaz opuszczenia lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym. Inne środki zapobiegawcze nie wchodzą bezpośrednio w zakres instrumentu (por. art. 8 ust. 1 decyzji ramowej), albo ich przekazanie do wykonania byłoby niecelowe (np. poręczenie majątkowe, które może i powinno zostać złożone w państwie prowadzącym postępowanie karne, bez potrzeby przekazywania tego środka do wykonania w jakimkolwiek innym państwie). Wystąpienie nie jest uzależnione od uzyskania zgody oskarżonego.

Wystąpienie, o którym mowa w § 1, może być na wniosek oskarżonego skierowane również do innego państwa członkowskiego niż państwo legalnego stałego miejsca pobytu oskarżonego, za zgodą właściwego sądu lub innego organu tego państwa.

Tak jak w innych decyzjach ramowych z zakresu wzajemnego uznawania orzeczeń, obrót jest dokonywany bezpośrednio między zainteresowanymi sądami, prokuratorami lub innymi organami, przy pomocy standardowych zaświadczeń. Ich wzór zostanie określony przez Ministra Sprawiedliwości.

Art. 607zcb przewiduje wykonywanie dozoru przez organ państwa wydania do czasu otrzymania informacji o przejęciu wykonania orzeczenia przez właściwy sąd lub inny organ państwa wykonania orzeczenia. Kontynuowanie dozoru następuje także w razie otrzymania informacji o niemożności lub odmowie wykonania orzeczenia przez właściwy sąd lub inny organ państwa wykonania orzeczenia o zaprzestaniu jego wykonywania przez ten organ, a także w wypadku cofnięcia wystąpienia. W wypadku dostosowania środka zapobiegawczego do prawa państwa wykonania orzeczenia i przed rozpoczęciem wykonywania tego środka w tym państwie, polski sąd lub prokurator w terminie 10 dni może cofnąć wystąpienie. Dotyczy to sytuacji, w których uzna on, że dostosowanie w istotny sposób zmieniło charakter pierwotnie orzeczonego środka zapobiegawczego, uniemożliwiając osiągnięcie jego celów. Przepis ten stanowi zatem gwarancję dla państwa wydania, że przekazywany do wykonania środek zapobiegawczy nie będzie adaptowany w sposób całkowicie dowolny i poza kontrolą ze strony państwa wydania.

Art. 607zcc przewiduje obowiązek powiadomienia właściwego sądu lub innego organu państwa wykonania orzeczenia o zmianie obowiązków nałożonych na oskarżonego oraz innych istotnych okolicznościach mających wpływ na wykonanie środka zapobiegawczego.

Art. 607zcd wskazuje, iż postanowienie w przedmiocie wystąpienia nie podlega zaskarżeniu, co odpowiada pozostałym implementacjom z zakresu wzajemnego uznawania orzeczeń.

Jeżeli oskarżony nie stosuje się do wymagań nałożonych przez orzeczenie w sprawie środka zapobiegawczego, można wystąpić o jego wydanie na podstawie europejskiego nakazu aresztowania. Po przyjęciu ustawy Rząd RP złoży oświadczenie na podstawie art. 21 ust. 3 decyzji ramowej, iż podejmując decyzję o przekazaniu danej osoby państwu wydającemu na podstawie europejskiego nakazu aresztowania, będzie również stosować art. 2 ust. 1 decyzji ramowej

w sprawie ENA. Tym samym nadal stosowany będzie ustawowy próg zagrożenia, uniemożliwiający wydawanie ENA w najdrobniejszych sprawach.

Projektowany rozdział 65d dotyczy wystąpienia państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie środka zapobiegawczego w Polsce.

Art. 607zce zawiera normę kompetencyjną umożliwiającą przejęcie środka zapobiegawczego przez prokuratora prokuratury rejonowej, na obszarze działania której osoba, przeciwko której w państwie wydania orzeczenia prowadzone jest postępowanie karne, posiada legalne stałe miejsce pobytu. Warunkiem zgodnym z art. 8 ust. 1 decyzji ramowej jest, aby środek ten nakładał na tę osobę następujące obowiązki:

- 1) stawiennictwa przed określonym organem,
- 2) powstrzymania się od opuszczania miejsca pobytu lub kraju,
- 3) informowania określonego organu o zmianie miejsca pobytu albo uzyskiwania zgody na taką zmianę,
- 4) przebywania albo powstrzymania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach,
- 5) powstrzymania się od kontaktowania z określonymi osobami lub zbliżania się do określonych osób.

Ponadto, na wniosek właściwego sądu lub innego organu państwa wydania orzeczenia, sąd może wyrazić zgodę na wykonanie środka zapobiegawczego, orzeczonego wobec osoby nieposiadającej legalnego stałego miejsca pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli w większym stopniu zapewni to prawidłowy tok postępowania.

Art. 607zcf reguluje tryb postępowania w sprawie wniosku i możliwość adaptacji środka zapobiegawczego do prawa polskiego.

Art. 607zcg określa terminy wydania orzeczenia w przedmiocie wniosku przez polskiego prokuratora, zgodnie z art. 12 decyzji ramowej. Mają one charakter instrukcyjny. Co do zasady, prokurator winien procedować niezwłocznie.

Art. 611zch § 1 przewiduje obligatoryjne przesłanki odmowy. Bezwzględny wymóg badania podwójnej karalności wynika z deklaracji Polski złożonej przy

przyjęciu decyzji ramowej w trybie jej art. 14 ust. 4. Druga obligatoryjna przesłanka odmowy wynika z faktycznej niemożności objęcia oskarżonego środkiem zapobiegawczym.

Paragraf 3 zawiera standardowy katalog fakultatywnych przesłanek odmowy stosowanych w instrumentach z zakresu wzajemnego uznawania orzeczeń w UE. Przesłanką swoistą jest niemożność ewentualnego uwzględnienia ENA wydanego wobec osoby, przeciwko której w państwie wydania orzeczenia prowadzone jest postępowanie karne. Ta przesłanka odmowy została jednak złagodzona przez przepis zawarty w § 4, wdrażający art. 15 ust. 3 decyzji ramowej. Pozwala on na przejęcie środka zapobiegawczego do wykonania, przy założeniu że nawet naruszenie nałożonych obowiązków nie może skutkować ściganiem danej osoby europejskim nakazem aresztowania.

Art. 611zci przewiduje obowiązek podejmowania odpowiednich działań na skutek informacji dotyczących środka zapobiegawczego, przekazywanych przez państwo wydania lub na skutek innych przyczyn o charakterze faktycznym lub prawnym.

Art. 611zcyj określa obowiązek informowania sądu lub właściwego organu państwa wydania o istotnych orzeczeniach dotyczących środka zapobiegawczego, zapadłych w Polsce, jak również o ważnych okolicznościach faktycznych dotyczących tego środka. Ponadto przewiduje on niezwłoczne zawiadomienie właściwego sądu lub innego organu państwa wydania orzeczenia o wszelkich okolicznościach mających wpływ na wykonanie orzeczenia, w szczególności o niestosowaniu się danej osoby do wymagań w nim zawartych. Zawiadomienia dokonuje się na standardowym formularzu, którego wzór określi Minister Sprawiedliwości. Projektowany przepis przewiduje też możliwość wystąpienia do właściwego sądu lub innego organu państwa wydania orzeczenia o uchylenie lub zmianę środka zapobiegawczego, jeżeli polski prokurator uzna to za uzasadnione. Wystąpienie takie nie jest jednak dla sądu lub organu zagranicznego wiążące.

Art. 607zck stanowi, że koszty związane z wykonaniem orzeczenia ponosi Skarb Państwa, co odpowiada art. 25 decyzji ramowej.

Także w wypadku tej decyzji ramowej, wprowadzenie zasady bezpośrednich kontaktów między polskimi sądami i prokuratorami oraz właściwymi organami innego państwa członkowskiego UE skutkować będzie koniecznością zmiany

art. 613 k.p.k. poprzez dodanie projektowanych rozdziałów 65c i 65d. W konsekwencji polskie organy procesowe komunikować się będą ze swoimi odpowiednikami w innych państwach członkowskich UE z wyłączeniem Ministra Sprawiedliwości.

Projekt przewiduje zróżnicowanie wejścia w życie nowych przepisów, z uwagi na odmienne terminy implementacji obydwu decyzji ramowych. W odniesieniu do decyzji ramowej Rady 2009/948/WSiSW przyjęto termin 14-dniowy. W odniesieniu do decyzji ramowej Rady 2009/829/WSiSW termin wejścia przepisów w życie skorelowany został z terminem transpozycji tego instrumentu.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

Podmioty, na które będzie oddziaływała projektowana regulacja

Wejście w życie ustawy będzie miało bezpośredni wpływ na wszystkich uczestników postępowania karnego, w tym sądy i prokuratorów.

Projekt nie podlega notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w przepisach dotyczących sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych.

Konsultacje społeczne

Projekt został przedstawiony do zaopiniowania sądom i prokuratorom, a także Krajowej Radzie Sądownictwa, Krajowej Radzie Prokuratury, Sądowi Najwyższemu i Prokuratorowi Generalnemu.

Obecna wersja projektu uwzględnia uwagi zgłoszone przez Sąd Najwyższy oraz prokuratury. Większość z nich została uwzględniona.

Następujące uwagi nie zostały uwzględnione:

- uwaga Prokuratury Okręgowej w Szczecinie, dotycząca włączenia sądów w wykonanie środków przekazanych z innego państwa członkowskiego, nie została uwzględniona z uwagi na przyjęty model implementacyjny, zakładający sprawowanie nadzoru wyłącznie przez prokuraturę,
- uwaga Prokuratury Okręgowej w Warszawie, dotycząca rozszerzenia możliwości wystąpienia do innego państwa członkowskiego UE poprzez dodanie do projektowanego art. 607zca k.p.k. środków zapobiegawczych określonych w art. 276 k.p.k., nie została uwzględniona z uwagi na przyjęty model implementacyjny zakładający wzajemne uznawanie środków zapobiegawczych najczęściej spotykanych w praktyce.

W trakcie prac nad projektem nie zgłosiły się podmioty, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.)

Wpływ ustawy na sektor finansów publicznych, rynek pracy, konkurencyjność gospodarki i rozwój regionalny

Projektowana ustawa nie spowoduje skutków finansowych. Ewentualny wzrost liczby nadzorowanych w Polsce środków zapobiegawczych, jak również czynności związane z prowadzeniem konsultacji z organami państw członkowskich UE pokrywany będzie w ramach istniejących zasobów kadrowych i budżetowych. Ponadto projekt przewiduje wprowadzenie nowych mechanizmów prawnych, które mogą zmniejszyć koszty postępowań karnych poprzez zastąpienie aresztu tymczasowego mniej kosztownymi środkami wolnościowymi.

Projektowana ustawa nie spowoduje skutków na rynku pracy oraz pozostanie bez wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw oraz na rozwój regionalny.

Zgodność z prawem Unii Europejskiej

Projekt jest zgodny z prawem UE, a w szczególności z decyzją ramową Rady 2009/948/WSiSW z dnia 30.11.2009 r. w sprawie zapobiegania konfliktom jurysdykcji w postępowaniu karnym i w sprawie rozstrzygania takich konfliktów oraz decyzją ramową Rady 2009/829/WSiSW z dnia 23.10.2009 r. w sprawie stosowania przez państwa członkowskie Unii Europejskiej zasady wzajemnego uznawania do decyzji w sprawie środków nadzoru stanowiących alternatywę dla tymczasowego aresztowania.